

Adroddiad i'r:	Cabinet
Dyddiad y Cyfarfod:	26 Gorffennaf 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Y Cynghorydd Barbara Smith / Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl:	Strategaeth ar Atal a Datgelu Twyll, Llygredigaeth a Llwgwobrwyo

---

1 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn sôn am adolygu strategaeth y Cyngor ar atal a datgelu twyll, llygredigaeth a llwgwobrwyo.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 I alluogi Aelodau i ystyried y strategaeth wedi'i diweddarau.

3 Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod yr Aelodau'n cymeradwyo'r strategaeth ddrafft fel sydd ynghlwm yn Atodiad 1 i'r adroddiad hwn.

4 Manylion yr adroddiad

- 4.1 Mae'r Cyngor yn cyflogi nifer sylweddol o staff ac yn gwario miliynau o bunnoedd y flwyddyn. Mae'n comisiynu a darparu amrywiaeth eang o wasanaethau i unigolion a chartrefi ac mae'n gweithio gydag ystod eang o sefydliadau yn y sectorau preifat, cyhoeddus a gwirfoddol.
- 4.2 Fel unrhyw sefydliad mawr arall, mae maint a natur gwasanaethau'r Cyngor yn golygu bod risg cyfredol o golled oherwydd twyll a llygredigaeth gan ffynonellau mewnol ac allanol. Hefyd, mae risg cyfredol o lwgrwobrwyo gan fod y Cyngor yn darparu a chael nwyddau, gwaith a gwasanaethau. Felly mae'r Cyngor wedi rhoi systemau cymesur mewn lle i leihau'r risg hwn, ac mae'r rhain yn cael eu hadolygu'n gyson.
- 4.3 Mae'r Cyngor yn cydnabod yn ogystal ag achosi colled ariannol, mae twyll a llygredigaeth hefyd yn niweidiol i ddarparu gwasanaethau a niweidio enw da'r Cyngor a chyrrff cyhoeddus yn gyffredinol.
- 4.4 Mae strategaeth ddrafft wedi ei hatodi yn Atodiad 1 yr adroddiad. Roedd y Polisi yn arfer bod yn un ddogfen hir. Mae datganiad polisi bellach yn un tudalen o hyd ac ar ddechrau'r ddogfen strategaeth sy'n cynnwys y prif

egwyddorion y bydd y Cyngor yn mynd i'r afael â thwyll, llwgrwobrwyo a llygredigaeth. Yn y Datganiad Polisi hwn a'r gweithdrefnau sy'n ei gefnogi, mae'r Cyngor yn rhoi neges glir yn nodi na fydd yn goddef unrhyw anweddustra gan weithwyr, aelodau etholedig neu sefydliadau trydydd parti.

- 4.5 Mae'n bwysig bod unrhyw bolisi sy'n honni i wrthsefyll y bygythiad o dwyll a llygredigaeth yn cael ei gadw'n gyfoes a'i adolygu yng ngoleuni datblygiadau deddfwriaethol, technolegol a phroffesiynol newydd.
- 4.6 Cymeradwywyd Polisi Gwrth-dwyll a Llygredigaeth gyfredol y Cyngor yn 2006.
- 4.7 Mae'r strategaeth ddrafft diwygiedig hon yn ystyried y newidiadau i ddeddfwriaeth a ddaeth yn sgil Deddf Llwgrwobrwyo 2010. Hefyd mae'r canllaw yn ystyried canllaw arfer orau megis y Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar Reoli Risg o Dwyll a Llygredigaeth.
- 4.8 Er nad oes gan y Cyngor lawer o brofiad o weithgaredd twyllodrus wedi'u canfod yn y blynyddoedd diweddar, mae hi'n bwysig iawn i barhau i fod yn wylidwrus a bod holl weithwyr, aelodau etholedig a phartneriaid yn ymwybodol o'r risg o dwyll a sut i adrodd am bryderon neu ddrwgdybiaethau. Mae'r strategaeth yn rhoi cyngor clir ar sut, ac i bwy y dylid adrodd am unrhyw ddrwgdybiaethau. Yn ychwanegol, mae datganiad clir o ymrwymiad y Cyngor i gymryd camau gorfodi cadarn lle bynnag y datgelir gweithgaredd anghyfreithlon neu lwgr.
- 4.9 Mae Cod Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn argymhell y dylai sefydliad gydnabod cyfrifoldeb i sicrhau bod risg o dwyll a llygredigaeth yn cael eu rheoli'n effeithiol, adnabod dadleniad penodol at risg, datblygu strategaeth gwrth-dwyll, darparu adnoddau i gefnogi'r strategaeth honno a rhoi polisïau mewn lle i gefnogi'r strategaeth.
- 4.10 Bydd y Cyngor yn parhau i addasu a mabwysiadu dulliau rhagweithiol i atal gweithgareddau twyllodrus, a bydd Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd y rheolaethau hyn.

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Nid yw'r penderfyniad yn cyfrannu'n uniongyrchol i'r blaenoriaethau corfforaethol, fodd bynnag, mae dull cadarn tuag at risg o dwyll a llygredigaeth yn cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau drwy geisio lleihau'r risg o'r difrod ariannol ac enw da y gall twyll a llygredigaeth ei achosi.

6 Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai fod templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei lenwi a'i atodi i'r adroddiad.

7.1 Nid oes angen asesiad o effaith ar gydraddoldeb.

8 Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

8.1 Derbyniodd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yr adroddiad drafft yn ei gyfarfod ar 15 Mehefin ac argymhellwyd ei fod yn cael ei gymeradwyo gan y Cabinet.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Mae'r Polisiâu hyn yn cynorthwyo i wella fframwaith llywodraethu a sicrwydd y Cyngor.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Y risg os na chaiff y Polisi ei ddiweddarau yw na fydd gan y Cyngor strategaeth gyfoes i fynd i'r afael â thwyll a llygredigaeth.

11 Pŵer i wneud Penderfyniad

11.1 Adrannau 111 a 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.